

Buskerud
fylkeskommune

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK REGISTRERING

Vestlia

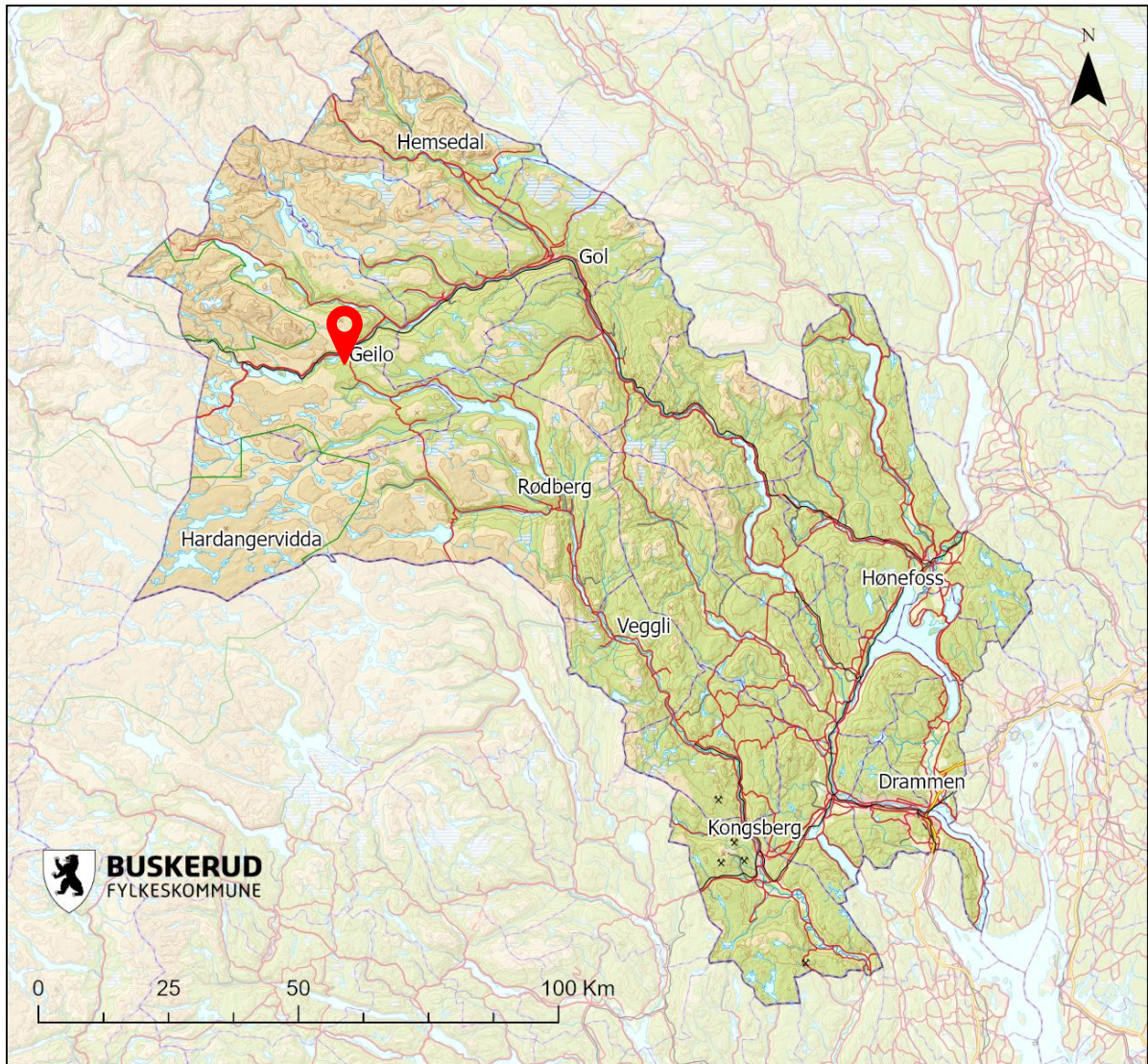
2025/9037, Hol kommune

Saksnavn	Vestlia		
Saksnummer	2025/9037		
Kommune	Hol		
Gårdsnavn – gbnr.	66/1 m.fl.		
Tiltakshaver	Asplan Viak AS		
Utført av	Periode	Type arbeid	Timer
Vanja Tørhaug	20.08.2025	Forarbeid	3
Vanja Tørhaug	4.-12.09. 2025	Feltarbeid	30
Vanja Tørhaug	29.9.2025 og 10-12.2.2026	Etterarbeid	22,5
Sum			55,5
Faglige konklusjoner		Kulturminnetype	Askeladden-ID
x	Automatisk fredete kulturminner	Kullgroper	334686, 334687, 334688, 334689, 335987, 336986, 335994
	Kulturminner uten vern		
x	Fra før kjente automatisk fredete kulturminner	Jernvinneanlegg	ID 39903 ID 19946
	Utgravd i forbindelse med registreringen		
	Ingen funn		

Innhold

Bakgrunn for registreringen	5
Sammendrag	5
Områdebeskrivelse	5
Kulturminner i området	5
Metode	9
Dokumentasjon	9
Registreringen	9
Beskrivelse	12
Konklusjon	17

Figur 1. Planområdet ligger i Vestlia sør for Geilo sentrum i Hol kommune, Kartgrunnlag: Kartverket, lisens CC BY-NC 4.0

Automatisk fredete kulturminner

I Norge er det satt et skille ved året 1537, ved middelalderens slutt. Alle kulturminner eldre enn 1537 er automatisk fredet ifølge **kulturminneloven**. Dette betyr at de er fredet i seg selv, uavhengig av om de er kjent for folk eller ikke. Loven omfatter alle fysiske spor etter mennesker, som for eksempel gjenstander, boplasser, gravminner, produksjonssteder og dyrkningsspor.

Det samme gjelder alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre, og alle skipsfunn og skipslaster som er eldre enn 100 år.

Kulturminner fra etter 1537 kalles nyere tids kulturminner. Disse er ikke automatisk fredet.

Bakgrunn for registreringen

I forbindelse med revidering av områdereguleringsplan for Vestlia i Hol kommune, utførte Buskerud fylkeskommune en arkeologiske kontrollregistreringer i deler av planområdet, samt en registrering innenfor de eldre reguleringsplanene som skal legges til som en del av områdereguleringen. Det er fra før kjent mange automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Det fleste av disse kulturminnene er avklart gjennom tidligere planprosess.

På bakgrunn av en utvidelse av planområdet for Vestlia krevde Buskerud fylkeskommune i brev av 19.06.2025 en arkeologisk registrering av planområdet, jf. Kulturminneloven § 9. Hensikten er å undersøke om det er flere automatisk fredete kulturminner innenfor den utvidede detaljreguleringsplanen, og i de nye områdene som ønskes lagt til.

Sammendrag

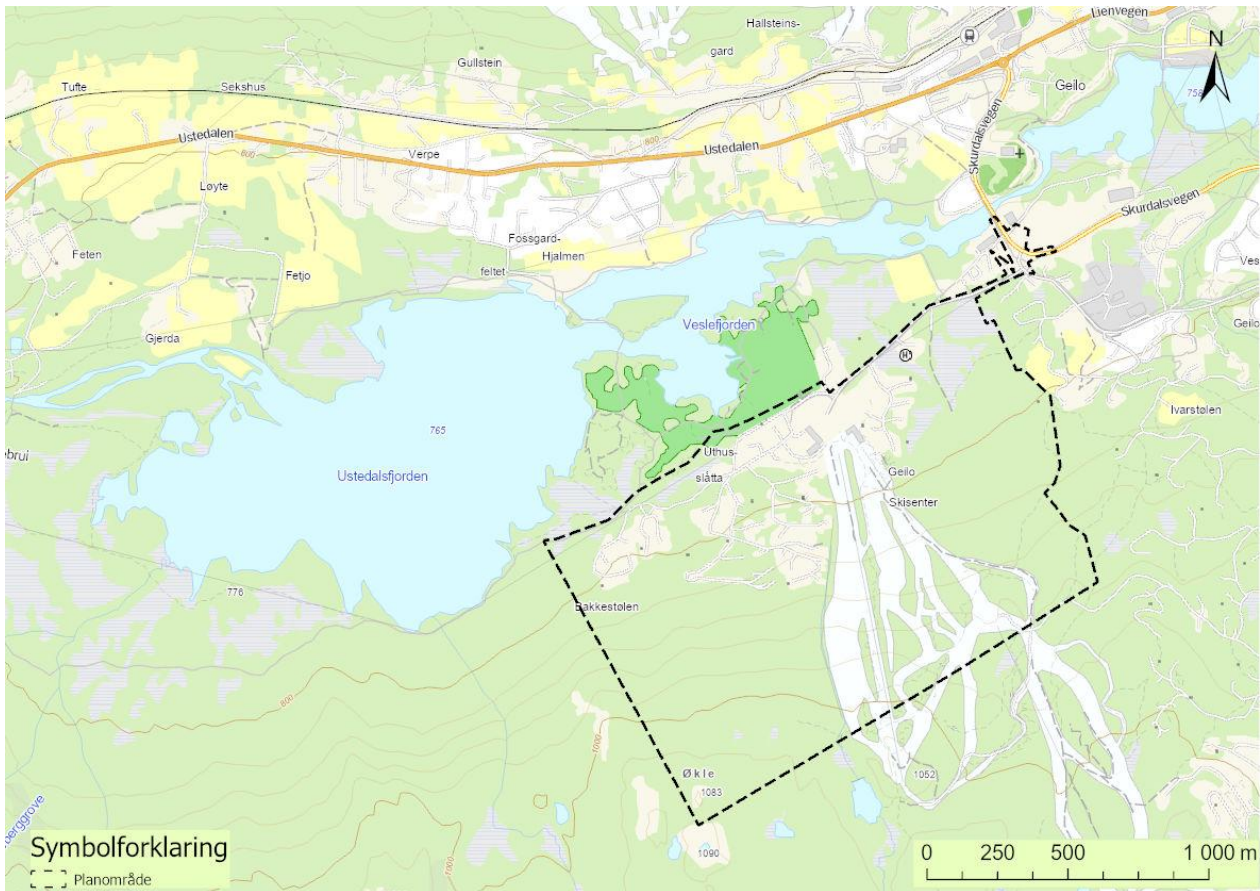
Registreringen ble utført i løpet av perioden 4. – 12. september 2025 av arkeolog Vanja Tørhaug. Under registreringen ble det funnet sju nye kullgroper, ID 334686, 334687, 334688, 334689, 335987 335994 og 336986. Disse er automatisk fredete kulturminner. I tillegg ble det foretatt en kontrollregistrering av noen av de tidligere registrerte kulturminner i området. Det gjelder et jernvinneanlegg, ID 39903 og en slaggforekomst, ID 19946, nordvest i planområdet.

Nye registrerte kulturminner

ID-nr.	Type	gbnr	vernetype
ID 334688	Kullgrop	66/1129	Automatisk fredet
ID 334689	Kullgrop	66/7	Automatisk fredet
ID 335994	Kullgrop	66/580	Automatisk fredet
ID 336986	Kullgrop	67/1	Automatisk fredet
ID 334687	Kullgrop	66/1	Automatisk fredet
ID 334686	kullgrop	66/902	Automatisk fredet
ID 335987	kullgrop	67/1	Automatisk fredet

Kontrollregistrering

ID-nr.	Type	gbnr	vernetype
ID 39903	Jernvinneanlegg	67/1	Automatisk fredet
ID 19946	Slaggforekomst	67/1	Tapt (fjernet)

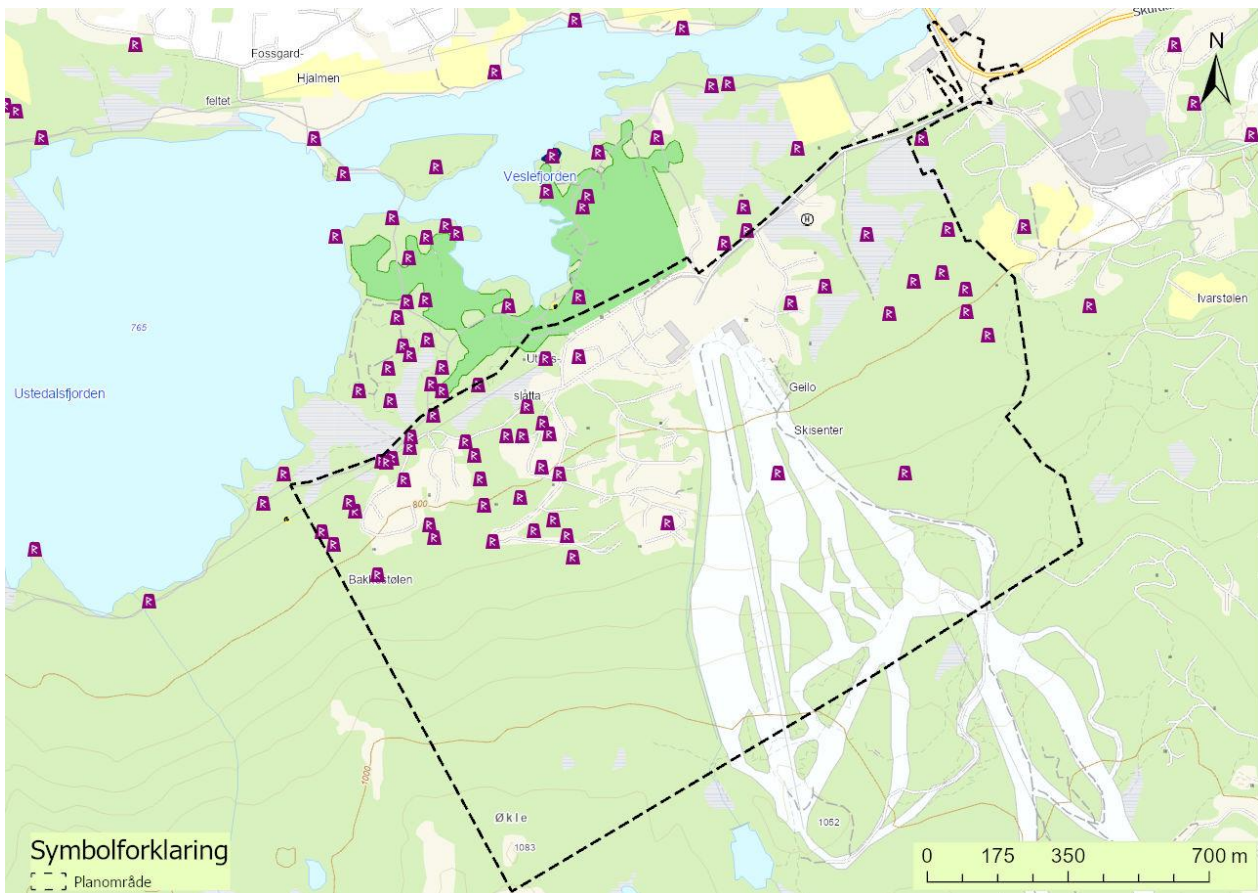
Figur 2: Planområdet ligger sør for Geilo sentrum. Kartgrunnlag: Kartverket, lisens CC BY-NC 4.0

Områdebeskrivelse

Planområdet ligger i Vestlia sør for Geilo sentrum og sørøst for Ustedalsfjorden i Hol kommune. Området karakteriseres av større utbyggingsområder med Vestlia hotel, Geilo skisenter, hyttefelt, veier, turløyper og alpintraseer. Terrenget er dominert av bjørkeskog med store myrområder som strekker seg ned mot Ustedalsfjorden. Mot sør stiger terrenget opp mot ca. 1075 moh. ved Økletoppen.

Kulturminner i området

Det er kjent flere kulturminner spredt i Vestlia, og de ligger konsentrert til området i vest ved Uthusslåtta og Bakkestølen og øst for Alpinanlegget (figur 3 og 4). Området er registrert i flere omganger av Buskerud fylkeskommune, blant annet i 2002, 2004 og i 2012. Innenfor området er det dispensert for 29 kullgrop, hvorav 10 av disse er utgravd av Kulturhistorisk museum i 2023 (Friis 2023). Kullgropene er alle datert til middelalder innenfor perioden, 1029 til seint på 1400-t (tabell 1).

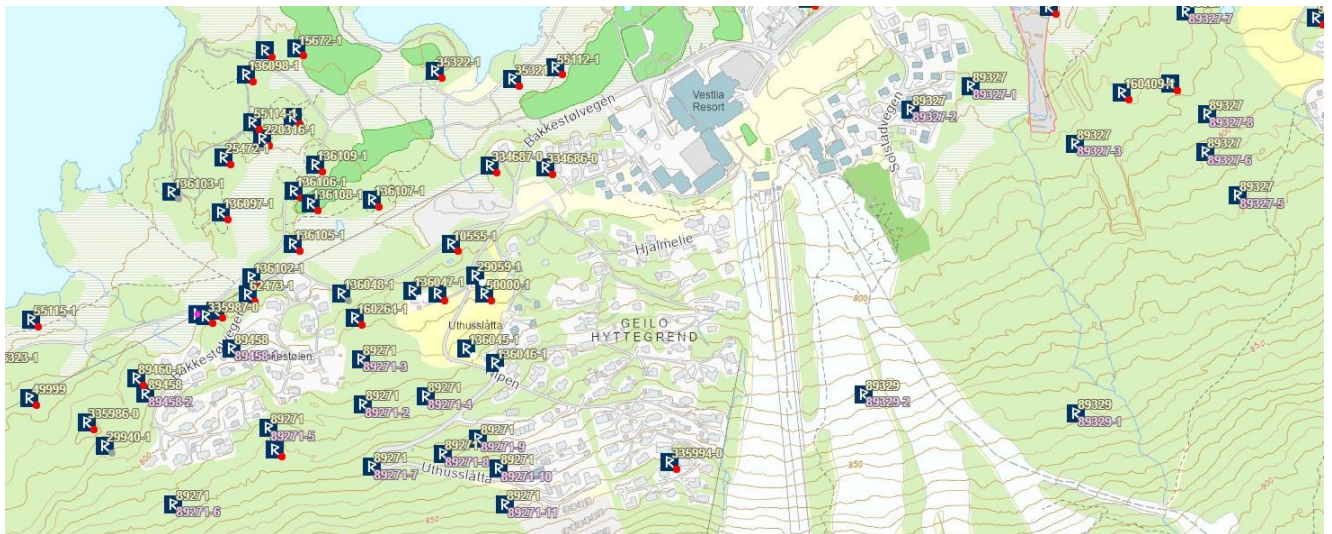

Figur 3. Planområdet med kulturminner i området, markert med R i kartet. Kartgrunnlag: Kartverket, lisens CC BY-NC 4.0

Undersøkte og daterte kullgroper i planområdet utført av KHM (Friis 2023):

ID-nr.	Type	Datering
ID 136048	Kullgrop	1228-1376 e.Kr.
ID 89271-5	Kullgrop	1023-1157 e.Kr.
ID 89271-3	Kullgrop	1483-1639 e.Kr.
ID 89329-1	Kullgrop	1278-1389 e.Kr.
ID 89271-9	Kullgrop	1029-1158 e.Kr.
ID89271-11	kullgrop	1053-1260 e.Kr.
ID 89327-3	kullgrop	1034-1202 e.Kr.
ID 89327-1	kullgrop	1045-1220 e.Kr.
ID 89327-8	kullgrop	1481-1637 e.Kr.
ID 89327-6	kullgrop	1284-1395 e.Kr.

Tabell 1: Undersøkte kullgroper i Vestlia

Figur 4. Kulturminner i området vist med R og ID-nr. Skjermdump fra Askeladden ra.no

Hovedperiode	Underperioder	Fase	Tidsspenn
Steinalder	Eldre steinalder	Tidligmesolitikum (TM)	ca. 9500–8300 f.Kr.
		Mellommolitikum (MM)	ca. 8300–6350 f.Kr.
		Seinmesolitikum (SM), nøstvetfasen	ca. 6350–4650 f.Kr.
		Seinmesolitikum (SM), kjeøyfasen	ca. 4650–3900 f.Kr.
	Yngre steinalder	Tidligneolitikum (TN)	ca. 3900–3300 f.Kr.
		Mellomneolitikum A (MNa)	ca. 3300–2800 f.Kr.
		Mellomneolitikum B (MNb)	ca. 2800–2300 f.Kr.
Seinneolitikum (SN)	ca. 2300–1700 f.Kr.		
Bronsealder	Eldre bronsealder	Eldre bronsealder (EBA), per. I–III	ca. 1700–1100 f.Kr.
	Yngre bronsealder	Yngre bronsealder (YBA), per. IV–VI	ca. 1100–500 f.Kr.
Jernalder	Eldre jernalder	Førromersk jernalder (FRJA)	ca. 500 f.Kr. –Kr.f.
		Romertid (RT)	ca. Kr.f.–400 e.Kr.
		Folkevandringstid (FVT)	ca. 400–550 e.Kr.
	Yngre jernalder	Merovingertid (MVT)	ca. 550–800 e.Kr.
		Vikingtid (VT)	ca. 800–1030 e.Kr.
Middelalder	Middelalder	Tidlig middelalder (TMA)	ca. 1030–1130 e.Kr.
		Høymiddelalder (HMA)	ca. 1130–1350 e.Kr.
		Seinmiddelalder (SMA)	Ca. 1350–1537 e.Kr.

Tabell 2. Oversikt over arkeologiske perioder. Etter Reitan 2014.

Metode

Overflateregistrering

I skog og utmark blir området registrert til fots og gjennomgått systematisk for å se etter kulturminner som er synlige på overflaten, slik som gravhauger, gravrøyser, steinstrenger, jernvinneanlegg, kullgroper, tufter, hulveier mfl. Overflateregistreringen gir også grunnlag for planlegging av eventuelle videre undersøkelser. Områdets topografi, undergrunn og plassering i forhold til kjente funn i nærområdet vurderes. Funn kan ytterligere undersøkes med et jordbor eller et prøvestikk.

LiDAR

I forkant av prosjektet studeres tilgjengelige høydekart utarbeidet fra flybåren laserskanning av området (*LiDAR*). På kartene kan terrengformasjoner framstå som høyder og groper. Disse formasjonene kan for eksempel være gravhauger, kullgroper, tjæremiler, kullmiler, kullgroper og hulveier. Kartene viser imidlertid ikke med sikkerhet hva terrengformasjonene er, og anomaliene må derfor befares for å kunne fastslå om de er kulturminner eller natur.

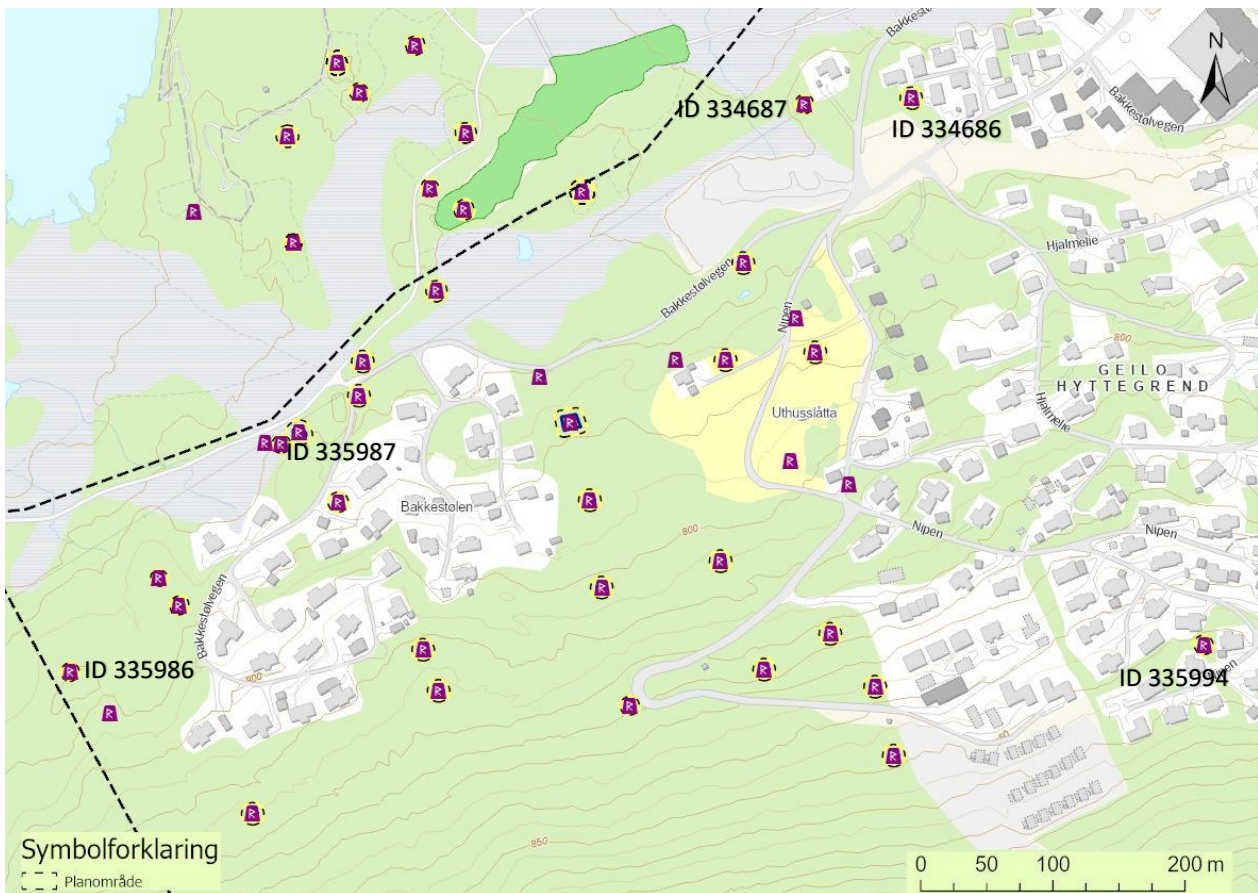
Dokumentasjon

Dokumentasjon i felt blir gjort ved digitale foto og beskrivelser av kulturminnene. Innmåling blir gjort med CPOS med RTK-fix (GNSS - Fasemåling RTK). Alle bilder er lagret hos Buskerud fylkeskommune, også bilder som ikke er med i rapporten.

Alle kulturminnene er registrert i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden (askeladden.ra.no). Denne informasjonen er også er tilgjengelig i en publikumsversjon på kulturminnesok.no.

Registreringen

Det ble gått over terreng med synlige groper i lidarkart, hvor det kunne være nye kulturminner som tidligere ikke har vært registrert. Det ble brukt lidarkart i forkant av registreringen, og synlige anomalier i kartet som kunne være kullgroper ble kontrollert. Det ble funnet til sammen sju nye kullgroper og disse lå spredt innenfor området, (ID 334686, 334687, 334688, 334689, 335987 335994 og 336986 (figur 3)). Det ble også stukket med spade ved de ny-registrerte kullgropene, for å se etter mulige slagghforekomster og jernvinneanlegg.

Figur 6. De nye registrerte kullgropene nord og vest i planområdet, ID 334686, ID 334687, ID 335986, ID 335987, og ID 335994, markert med ID-nr. Kartgrunnlag: Kartverket, lisens CC BY-NC 4.0

Beskrivelse

Kullgrop, ID 334686

Kullgrop nord i planområdet, hvor det er sterkt utbygd med hytter og veier (figur 6). Det er myr både nord og vest for området. Kullgropa ligger på en liten skogsflate nord for en stor grusplass sør for hyttefelt. Gropa ligger 10 m sør for en hytte, 30 m øst for Bakkestølvegen i tett bjørkeskog, og er lite synlig. Kullgropa har rund form. Ytre mål er 6 m og indre mål på 4 m. Dybden er 1,2 m. Bunnmål er 2,5 m. Kullag i bunnen måler 15 cm. Gropa har markert voll rundt.

Figur 7. Kullgrop ID 334686 nord i planområdet, sett mot sørøst.

Figur 8. Kullgrop ID 334687 nord i planområdet, sett mot sørøst.

Kullgrop, ID 334687

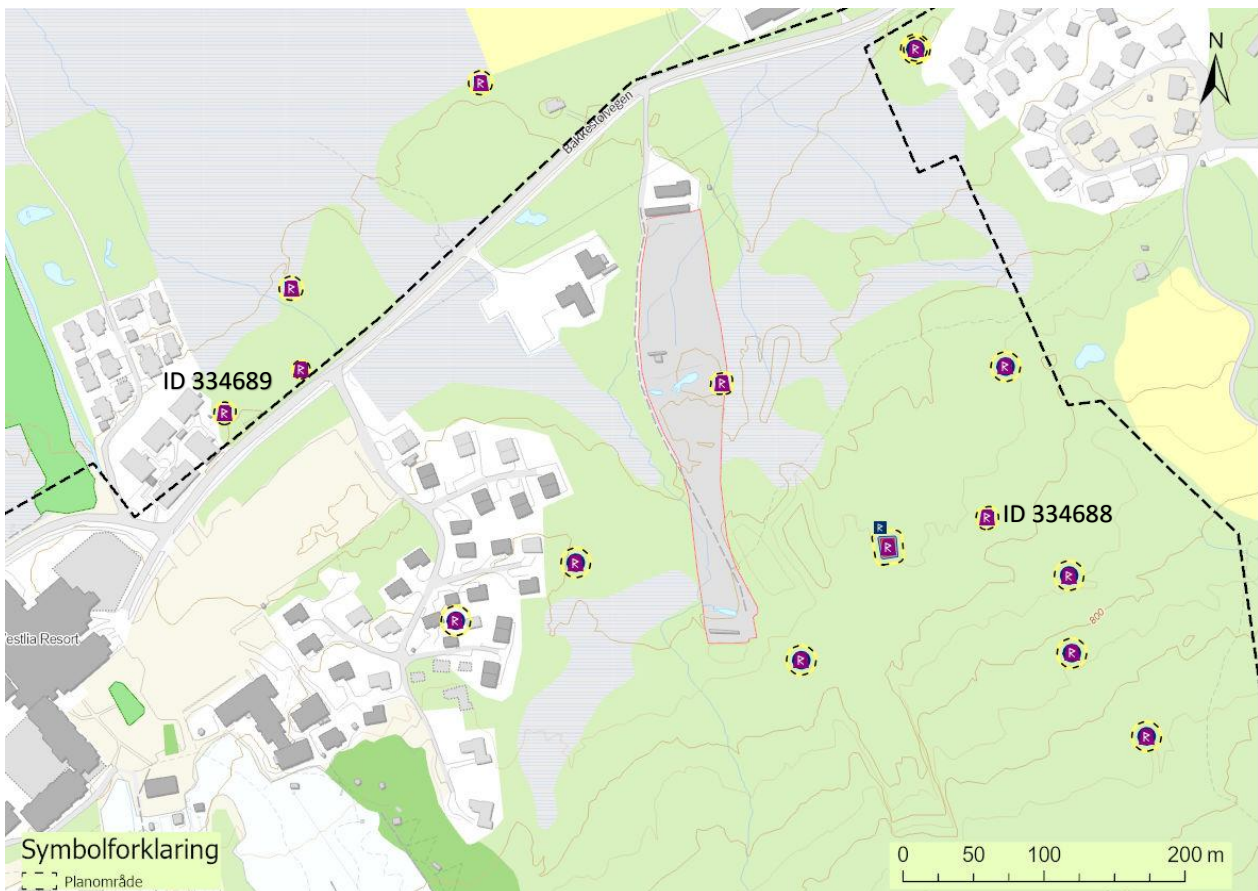
Kullgrop nord i planområdet (figur 6). Den ligger på nordsiden av en myr i vesthellende terreng 24 m sørvest for hytte. Sør for gropa går kraftlinje. Vegetasjon er bjørkeskog. Kullgropa har et ytre mål på 2,8 m og indre mål på 1,8 m. Det er ikke synlig voll. Dybden er 0,6 m. Kull i bunn er ca. 10 cm.

Kullgrop, ID 334688

Kullgrop øst i planområdet (figur 10). Den ligger i utkanten av et beiteområde for hester, øst for grusvei. Vegetasjon består av gress med spredt skogsvegetasjon. På vollen til gropa står en stor furu, og flere småtrær vokser i gropa. Den har markert voll rundt. Vollen er ca. 2 m bred og 0,2 - 0,4 m høy. Kullgropa har en indre diameter på 3,4 x 4 m. Ytre mål er 6 m. Gropa er 90 cm dyp. I bunnen av gropa er det et kullag med 15--20 cm kull.

Figur 9. Kullgrop ID 334688 øst i planområdet, sett mot sørvest.

Figur 10. De nye kullgropene ID 334688 og ID 334689 i øst, markert med ID nr. Kartgrunnlag: Kartverket, lisens CC BY-NC 4.0

Kullgrop, ID 335987

En liten kullgrop nordøst i planområdet i nordhellende terreng, i kanten av en myr. Turstien *Ustedalfjorden rundt* ligger 11 m nord for gropa (figur 6). Vegetasjonen er tett bjørkeskog og vier. Kullag i bunn av gropa er ca. 5 cm. Gropa har et ytre mål på ca. 3 m. Dybden er ca. 0,6 m. Rett sørvest for gropa er det et grustak, og det er her det tidligere er registrert en slagforekomst (ID 19946) som nå er gått tapt.

Kullgrop, ID 335994

Kullgrop sør i hyttefeltet Geilo hyttegrend (figur 6). Kullgropa ligger i nordhellende terreng. Vegetasjon er bjørketre, lyng og einer. Den har et ytre mål på 4 m og et indre mål på 2 m. Den har synlig voll. Dybden er 1 - 0.6 m. Kullag i bunn er 10 cm tykt. Kullgropa ligger mellom berg i nord og stein i sør og øst.

Figur 11. Kullgrop ID 335987 nordvest i planområdet, sett mot sørøst.

Figur 12. Kullgrop ID 335994 ved Geilo hyttegrend, sett mot øst.

Kullgrop, ID 335986

Kullgrop lengst vest i planområdet (figur 6). Kullgropa ligger på en skogsflate i bjørkeskog. Den er rund med markert voll. Gropa har et ytre mål på 4 m. Indre mål er 2,5 m. Kull i bunn er 10 cm. Dybden 0,9 m. Bunnmål er 0,8 m.

Figur 13. Kullgrop ID 335994, sett mot Ø.

Kullgrop, ID 334689

Kullgropa ligger 15 m nordvest for plangrensa, nord for Bakkestølvegen øst for et leilighetsbygg (figur 10). Den ligger i skogsmark med furu og småtrær. Gropa er fylt med en del grus og hogstavfall. Gropa har antydning til voll. Ytre mål er 5 m. Indre mål er 3 m og dybden er 0,9 m. Det ble påvist kull i bunn og voll. Kullag er ca. 5 cm.

Figur 14. Kullgrop ID 334689, sett mot N.

Kontrollregistrering, jernvinneanlegg og slagghforekomst ID 39903 og ID 19946

Det ble utført en kontrollregistrering av to tidligere registrerte kulturminner, jernvinneanlegg ID 39903 og en slagghforekomst ID 19946 (figur 15). Disse lå nord i planområdet på sørsiden av veien Ustedalfjorden rundt. Det var bare jernvinneanlegg ID 39903 som ble gjenfunnet. Det ble stukket med spade for å gjenfinne lokalitetene. Lokaliteten ID 19946 er beskrevet fra tidligere registrering å være av samme type som slagghforekomstene ved jernvinneanlegg ID 39903. Det ble ikke funnet noe slaggh i dette området og lokalitet ID 19946 er dermed ansett som tapt. Det har trolig ligget der hvor det i dag er et stort grustak på sørsiden av turveien Ustedalfjorden rundt (figur 17). I dag er grustaket grodd til med småtrær og lyng. En kullgrop ID 335987 ble funnet mellom de to lokalitetene, ca. 12 m sørøst for grustaket og 10 m vest for jernvinneanlegget.

Kontrollregistrering

ID-nr.	Type	gbnr	vernetype
ID 39903	Jernvinneanlegg	67/1	Automatisk fredet
ID 19946	Slagghforekomst	67/1	Tapt (fjernet)

Figur 15. Jernvinneanlegg ID 39903 nord i planområdet, markert med ID og sikringssone på 5 m. Slagghforekomst ID 19946 er tapt i et grustak sør for veien. Kartgrunnlag: Kartverket, lisens CC BY-NC 4.0

Jernvinneanlegg ID 39903

Det ble prøvestukket i terrenget og funnet spredte forekomster med slagget under markoverflaten. Slaggklumpene lå i nordhellende terreng i bjørkeskog ca. 7 m sør for turveien. Det var små klumper av slagget. Ikke noe kull ble påvist på lokaliteten. Slagget hadde ingen tydelig rennestruktur. Lokaliteten måler ca. 10 x 9 m i diameter og ligger plassert på sørsiden av myra.

Figur 16. Jernvinneanlegg ID 39903 ligger ca. 10 m sør for turveien Ustedalfjorden rundt, sett mot nord.

Figur 17. Et stort grustak rett på nordsiden av turveien, i dag gjengrodd med småtrær.

Konklusjon

Ved registreringen av reguleringsplan for Vestlia i Hol kommune ble det gjort funn av sju nye kullgroper, ID334686, 334687, 334688, 334689, 335987 335994 og 336986. I tillegg er det fra tidligere arkeologiske registreringer kjent en mengde kullgroper innenfor planområdet, hvorav 29 er dispensert og avklart gjennom tidligere planprosess. Det ligger også et tidligere registrert jernvinneanlegg nord i planområdet, ID39903.

DRAMMEN 20.03.2026

Vanja Tørhaug
Arkeolog

Litteratur

Friis E. K. 2023. Rapport arkeologisk utgravning Vestlia reiselivsområde Kullgroper. Uthus, 66/1 m.fl. Hol, Viken. Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

